

ORIENTACIONS PER INTRODUIR LA PERSPECTIVA DE GÈNERE ALS PLANS DOCENTS DE LA FACULTAT D'EDUCACIÓ

La Unitat d'Igualtat de la Universitat de Barcelona ha elaborat unes [rúbriques transversals](#) per introduir la perspectiva de gènere en els plans docents dels graus i màsters de la Universitat de Barcelona. Aquesta rúbrica desplega les recomanacions del [III Pla d'Igualtat de la Universitat de Barcelona](#).

Aquestes rúbriques s'han proposat seguint la [Guia per a la incorporació de la perspectiva de gènere en els plans docents i les assignatures de la Universitat de Barcelona \(2021\)](#) elaborada per la Comissió d'Igualtat que, al seu torn, s'ajusta al que disposa l'AQU en el seu [Marc general per a la incorporació de la perspectiva de gènere en docència \(2018\)](#).

En el present document, la Comissió d'Igualtat de Centre (CIC) de la Facultat d'Educació vol oferir, al conjunt del seu professorat, algunes orientacions específiques per a facilitar la revisió dels plans docents del curs 2023-24 de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona.

1. En primer lloc, volem convidar-vos a fer una avaluació autoreflexiva amb les rúbriques proposades per la Unitat d'Igualtat de la Universitat de Barcelona. Cliqueu [aquí](#) per accedir a la rúbrica.

2. En segon lloc, i atenent la particularitat de la Facultat d'Educació i els seus ensenyaments, la CIC d'Educació proposa algunes orientacions específiques, per a les titulacions del centre, per introduir la perspectiva de gènere als plans docents (coneixements, valors, metodologia i avaluació). Aquestes recomanacions s'han elaborat i adaptat a partir del document de l'Observatori per a la Igualtat de la Universitat Autònoma de Barcelona (2017: 12)¹:

Coneixements

- a) Coneixement de les desigualtats de gènere i del sistema de sexe-gènere:
 - Coneixement i reflexió de les desigualtats que es generen en els diferents àmbits (estructurals, socials, culturals i educatius) des de la perspectiva interseccional.
 - Coneixement sobre les diversitats afectives i sexuals i identitats i expressió de gèneres.
 - Identificació i reflexió dels factors que donen suport a la violència sexual, la violència de gènere i altres violències patriarcal, com ara la LGTBIQA+fòbia.
- b) Coneixement de les aportacions de les dones a la ciència, a la cultura i a la societat:
 - Coneixement del paper de les desigualtats de gènere en la ciència, tant en la producció científica com en la professional-acadèmica.
 - Visibilització de les dones referents en els diferents àmbits socioeducatius.

¹ Maribel Ponferrada (2017). *Guia per a la introducció de la perspectiva de gènere en la docència. Tercer Pla d'acció per a la Igualtat entre dones i homes de la UAB (2014-2017)*. Bellaterra: Observatori per a la Igualtat UAB i Projecte FP7 EGERA. <https://ddd.uab.cat/record/177328?ln=ca&ln=ca>

- Integració de les aportacions feministes en la recerca i en la praxi professional.
- Coneixement i reflexió de les aportacions dels moviments feministes als canvis culturals, socials, polítics i educatius.

Valors

- c) Assumpció dels valors d'equitat de gènere:
- Fomentar l'erradicació dels estereotips de gènere i les limitacions de les mirades heteronormatives i androcèntriques per a la transformació social.
 - Consciència del paper de l'educació en l'erradicació dels estereotips de gènere.
 - Coneixement dels valors d'equitat de gènere en l'exercici professional.

Metodologia

- d) Metodologies igualitàries i no sexistes:
- Erradicar comentaris sexistes i la LGTBIQA+fòbia en la pràctica docent i el clima de l'aula en cas d'haver-n'hi.
 - Explicitar la intolerància cap a les discriminacions de qualsevol índole, les actituds sexistes, la violència, la LGTBIQA+fòbia i l'assetjament.
 - Incorporar contingut, casos i materials que visibilitzen les diversitats afectives i sexuals, identitats i expressions de gènere.
 - Facilitar una participació equitativa entre les diferents diversitats presents a l'aula.
 - Erradicar les pràctiques discriminatòries, la intolerància cap a les discriminacions de qualsevol mena, les actituds sexistes, les violències, la LGTBIQA+fòbia i l'assetjament.
 - Coneixement sobre els continguts i les metodologies docents sensibles al gènere i a les pedagogies feministes.

Avaluació

- e) Avaluació
- Introduir en el contingut de les evidències avaluatives (resolució de casos, treballs, exàmens, etc.) exemples representatius de l'àmplia diversitat de la nostra societat (identitats i expressions de gènere, orientacions sexuals, tipologies familiars, etc.).

Com revisar el pla docent?

- 1. Avaluació autoreflexiva**
Aplica la Rúbrica de recomanacions transversals.
- 2. Socialització de la informació**
Comparteix la rúbrica i els resultats amb el teu equip docent.
- 3. Orientacions de la Facultat d'Educació**
En el teu equip docent, revisa les recomanacions transversals de la UB i les orientacions específiques de la Facultat d'Educació.
- 4. Acordar les modificacions**
Aprofita els recursos que s'han facilitat per revisar i acordar amb l'equip docent les modificacions pertinents.
- 5. Introducció de la perspectiva de gènere**
Modifica el pla docent a partir de les recomanacions.
- 6. Un pla docent amb perspectiva de gènere**
Entre totes i tots construïm un pla docent més just, inclusiu i equitatiu.

Referències bibliogràfiques o materials per introduir la perspectiva de gènere als plans docents de la Facultat d'Educació

Documents teòrics-reflexius

Benhanbib, Seyla (2006). *El ser y el otro en la ética contemporánea*. Gedisa.

Butler, Judith (2007). *El género en disputa*. Paidós.

Ngozi Adichie, Chimamanda (2015). *Todos deberíamos ser feministas*. Random House Editorial.

Ngozi Adichie, Chimamanda (2017). *Querida Ijeawele. Cómo educar en el feminismo*. Random House Editorial.

Despentès, Virginia (2018). *Teoría King Kong*. Random House Editorial.

Donoso-Vázquez, Trinidad (2021). *Retos de una formación feminista*. En Eva Aguayo Lorenzo, Ana Neira Pena e Águeda Gómez Suárez (editoras), 341-347. *Desigualdades de Género en tiempos de COVID*. Edicions USC.

Donoso-Vázquez, Trinidad (2018). *Perspectiva de género en la Universidad como motor de innovación*. En Ángeles Rebollo-Catalán, Estrella Ruíz Pinto, Luisa Vega-Caro (eds.), *La universidad en clave de género*. Octaedro.

Hooks, Bell (2017). *El feminismo es para todo el mundo*. Traficantes de sueños.

Hooks, Bell (2021). *Enseñar a transgredir. La educación como práctica de la libertad*. Capitán Swing Libros.

Juliano, Dolores (2017). *Tomar la palabra. Mujeres, discursos y silencios*. Bellaterra.

Juliano, Dolores (2011). *Presunción de inocencia. Riesgo, delito y pecado en femenino*. Gakoa liburuak.

López, Ana Jesús (coord.) (2019). XI Encuentro de Unidades de Igualdad de las Universidades Españolas. Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións. <https://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/25054>

Rodó, Maria (2021). *Interseccionalitat. Desigualtats, llocs i emocions*. Tigre de paper.

Valcarcel, Amelia (2019). *Ahora, feminismo. Cuestiones candentes y frentes abiertos*. Ediciones Cátedra.

Varela, Nuria (2019). *Feminismo para principiantes*. Random House.

Yufer, Irene, Montolio, Estrella i Rosado, Elisa (2023). *Qui Parla i qui calla. Comunicació i (des)igualtat entre dones i homes*. EUMO Editorial.

Materials educatius (aplicables a l'aula)

Coll-Planas, Gerard., Rodó-Zarate, Maria., García-Romeral, Gloria (coord.). *Miradas Poliédricas. Guía para la aplicación de la interseccionalidad en la prevención de violencias de género con jóvenes*. UVIC-UOC. Disponible en: <https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2021/11/Guia-Miradas-poliedricas-ES-def.pdf>

Mateos, Ainoa (coord.) (2023). Col·lecció de vídeos "Prevenió de la ceguesa de gènere en l'acció socioeducativa". Disponibles en UBtv (en català i castellà) amb subtítols respectivament:

- <https://www.ub.edu/ubtv/colleccio/series/prevenio-de-la-ceguesa-de-genere-en-laccio-socioeducativa> (Català)
- <https://www.ub.edu/ubtv/colleccio/series/prevenion-de-la-ceguera-de-genero-en-la-accion-socioeducativa> (Castellà)

Mateos, Ainoa (2021). *La perspectiva de gènere per a la prevenció de la violència en relacions adolescents*. A Balsells, Maria Àngels., Vaquero, Eduard i Fernández-Rodrigo, Laura. (Coord.) Teenpods. Càtedra Educació i Adolescència Abel Martínez Oliva. <http://www.educacioadolescencia.udl.cat/ca/teenpod-genere/>

Mateos, Ainoa.(coord.), Garrido, Elena. i Rodríguez, Nora (2014). *Violencia: Tolerancia Cero. Guía práctica para la prevención de la violencia en Secundaria*. Obra Social "la Caixa".

Mateos, Ainoa (2013). *Programa socioeducativo para la prevención de la violencia de género en parejas adolescentes*. Editorial Pirámide.

Silvestre, Adrián (2022). *Mi vacío y yo* [documental]. Adrián Silvestre Films, Alba Sotorra Cinema Productions, ICAA, Promarfi Futuro 2010, Testamento PCT. <https://www.filmaffinity.com/es/film190298.html>

Women's legacy (2021). *Our Cultural Heritage for Equity*. <https://womenslegacyproject.eu/es/home/>

Recursos de la Unitat d'Igualtat de la Universitat de Barcelona

Per últim no volem finalitzar aquesta guia d'orientacions elaborada per la Comissió d'Igualtat de Centre (CIC) de la Facultat d'Educació sense animar-vos a consultar l'amplia diversitat de materials, cursos de formació i recursos que teniu disponible a la [Web de la Unitat d'Igualtat](#).

- La Unitat d'Igualtat UB. [Clica aquí.](#)
- Protocol "Contra les violències masclistes i LGBTIQ+fòbiques". [Clica aquí.](#)
- LGBTIQ+. Procediment pel canvi de nom i protocol. [Clica aquí.](#)
- Recursos per a la docència i recerca. [Clica aquí.](#)
- Cursos de formació propis i cursos de formació del Pacte d'Estat Contra les Violències de Gènere. [Clica aquí.](#)
- Premis. [Clica aquí.](#)